

SARBATOAREA HANUKA

SĂRBĂTOAREA HANUKA

ESTE O UMBRĂ

A TIMPURILOR DE SFÂRȘIT

Hanuka este o sărbătoare evreiască ce se ține aproape de Crăciun. „Hanuka” este un cuvânt evreiesc și înseamnă „rededicare sau reînnoire.” Majoritatea oamenilor cred că este Crăciunul evreiesc, dar nu este adevărat. Hanuka este o sărbătoare în care evreii aprind lumânările Menorei. Menora este un sfeșnic cu șapte brațe, dar Menora pentru Hanuka nu are șapte brațe, ci nouă. Sărbătoarea Hanuka se ține timp de opt zile începând din data de 25 Kislev – decembrie (seara), și în fiecare seară se aprinde câte o lumânare din setul celor nouă, un gest simbolic care amintește o mare minune.

(Evreii sărbătoresc „Hanuka”, supranumită sărbătoarea „Luminilor” sau „Victoriei”. „Hanuka” marchează o perioadă din istoria luptelor duse de evrei pentru independență și păstrarea credinței. În anul 165 î.Hr. a avut loc revolta evreilor conduși de Iehuda Maccabi (Iuda Macabeul) împotriva prigoanei dezlănțuite de monarhul elenist Antioh Epifanul, regele Siriei și al Palestinei, cel care a interzis tăierea împrejur, Sabatul, a ars cărțile sfinte și a profanat Templul din Ierusalim închinându-l lui Jupiter (Zeus). Poporul evreu a îndurat sălbatica tiranie, dar a refuzat să se închine zeilor și nu și-a renegat religia. Lupta evreilor a fost victorioasă.

La sfințirea Templului a fost regăsită Menora = sfeșnicul, dar nu era ulei pentru luminarea Templului decât pentru o singură noapte. Prin puterea Creatorului s-a săvârșit minunea și sfeșnicul a luminat opt zile în șir. În amintirea acestui miracol, în fiecare din serile sărbătorii de Hanuka (opt zile), atât în sinagogi cât și acasă se aprinde câte o lumânare ce se pune într-un sfeșnic, numit „hanuchia”).

Sfeșnicul pentru Hanuka.

Cu ocazia acestei sărbători se oferă daruri, se face o plăcintă cu cartofi, iar eu am crescut crezând că este Crăciunul evreiesc. Dar Hanuka nu este Crăciunul evreiesc sau doar o sărbătoare frumoasă, ci o descoperire uimitoare dată de Dumnezeu.

În Biblie avem câteva sărbători legate de timpul sfârșitului precum sărbătoarea Trâmbițelor, sărbătoarea Corturilor, dar Hanuka are cea mai specifică descoperire a timpului de sfârșit. Noi toți, evreii și creștinii, trecem peste această sărbătoare, dar ea are cea mai exactă descoperire a ceea ce se va întâmpla în timpurile de sfârșit, cât și calea prin care poți deveni biruitor în aceste timpuri. Dar oamenii nu știu unde se regăsește în Biblie.

Moderatorul: Unde o găsim în Biblie?

Jonathan: Oamenii nu știu aceasta, dar Hanuka este sărbătorită numai în Noul Testament. Hanuka este profețită în Vechiul Testament, în Daniel, iar evenimentele care au dus la ținerea ei au avut loc între Vechiul și Noul Testament, dar s-a sărbătorit numai în Noul Testament. Cel care a sărbătorit-o a fost Isus, Ieshuah, Mesia; El a fost Cel care a sărbătorit Hanuka. Acest lucru îl găsim scris în cartea lui Ioan capitolul 10, versetul 22: *„În Ierusalim se prăznuia atunci Praznicul Înnoirii Templului. Era iarna.”*

Problema este că atunci când acest verset a fost tradus în greacă și apoi în engleză, s-a pierdut însemnătatea lui și oamenii nu au mai știut că era vorba despre Hanuka, dar în ebraică *„Praznicul Înnoirii Templului”* este de fapt Hanuka. Așa se traduce în ebraică. Aceasta ar fi o mărturie pentru evrei, deoarece dacă vreunul dintre ei ar întreba: „Unde este Hanuka în Biblie?”, răspunsul este: „În Noul Testament.” Mesia a sărbătorit Hanuka, iar cu ocazia acestei sărbători, a descoperit faptul că El era Cel ce trebuia să vină: *„Eu sunt Acela.”*

Crăciunul (care se sărbătorește la 25 decembrie) a fost luat de la această sărbătoare fără de care credința Israelului și Israelul ar fi fost șterși. Dacă n-ar fi Hanuka (sărbătoarea victoriei împotriva lui Antioh Epifanul) nu ar fi fost nici Maria, Iosif, apostolii. Hanuka este o sărbătoare legată de credința ebraică, însă legată de ea avem și o descoperire atât de complexă cu privire la timpul sfârșitului.

Ca să înțelegem Hanuka trebuie să cunoaștem povestea ei, iar povestea sau istoria Hanukăi nu se regăsește în Biblie, ci în cartea Macabeilor. Ea este o poveste adevărată, este istorică, și Dumnezeu a fost în ea, iar noi folosim cartea Macabeilor pentru consemnările ei istorice. În ea se vorbește despre acest rege numit Antioh și despre ceva ce este profețit în cartea lui Daniel.

Dacă citim la sfârșitul cărții lui Daniel, el vorbește despre Antioh și despre evenimentele Hanukăi și spune că Antioh a pângărit Templul și a cauzat încetarea

jertfelor. Daniel a întrebat: „Cât va mai fi până la sfârșitul acestor minuni?”, iar răspunsul dat de Omul care îi vorbea, a fost: „...că vor mai fi o vreme, două vremuri și o jumătate de vreme.” (Daniel 12.6-7). O vreme este un an, două vremi sunt doi ani, iar o jumătate de vreme este o jumătate de an, deci este vorba de trei ani și jumătate, iar Hanuka este în legătură cu acești trei ani și jumătate; o dată cu Hanuka începem să avem acest tablou al celor trei ani și jumătate.

Tot în Daniel citim despre un domn care va veni: „Poporul unui domn care va veni va nimici cetatea și Sfântul Locaș...” (Daniel 9.26). Acesta este Antihristul. Poporul care a venit și a distrus cetatea au fost romanii. Și mai spune că domnul care va veni, va face un legământ de o săptămână, adică de șapte ani, cu Israelul, dar la mijlocul săptămânii va rupe legământul și se va întoarce împotriva lor. Mijlocul săptămânii înseamnă trei ani și jumătate, iar acesta este numărul Hanukăi (acesta este timpul cât a durat războiul dintre Macabei și Antioh, încheiat cu victoria Macabeilor și sfințirea și rededicarea Templului), număr care se repetă și pe care îl găsim și la sfârșitul timpului.

Apoi, dacă citim în Cartea Apocalipsei, în capitolul 11, versetele 1 și 2 scrie:

„Apoi mi s-a dat o trestie asemenea unei prăjini și mi s-a zis: „Scoală-te și măsoară Templul lui Dumnezeu, altarul și pe cei ce se închină în el.

Dar curtea de afară a Templului las-o la o parte nemăsurată, căci a fost dată neamurilor, care vor călca în picioare sfânta cetate patruzeci și două de luni.”

Cât înseamnă patruzeci și două de luni? Trei ani și jumătate. Acesta este numărul Hanukăi: o vreme, două vremi și o jumătate de vreme, trei ani și jumătate.

Apoi, Apocalipsa 12.6 spune: „Și femeia a fugit în pustie, într-un loc pregătit de Dumnezeu, ca să fie hrănită acolo o mie două sute șazeci de zile.” Ce înseamnă o mie două sute șazeci de zile? Trei ani și jumătate.

Hanuka este începutul acestei descoperiri care vine înapoi în Cartea Apocalipsei.

Moderatorul: Acești trei ani și jumătate au legătură cu Antihristul. Dar ce legătură au cu Hanuka?

Jonathan: Da, ai dreptate. Totul se descoperă aici: Antihristul, timpul sfârșitului, prigoana, ce se va întâmpla în America, totul se va descoperi în Hanuka. Daniel vorbește despre pângărirea Templului și o numește „urâciunea pustiirii”: „Niște

oști trimise de el vor veni și vor spurca Sfântul Locaș, cetățuia, vor face să înceteze jertfa necurmată și vor așeza urâciunea pustiitorului.” (Daniel 11.31).

Mai târziu, Mesia spune: „De aceea, când veți vedea urâciunea pustiirii, despre care a vorbit prorocul Daniel, așezată în Locul Sfânt...” Aceasta nu se referă numai la ceea ce s-a întâmplat, ci arată că se va întâmpla din nou. Ce s-a întâmplat odinioară în Hanuka, se va întâmpla din nou în cartea Apocalipsei; va atinge tot ceea ce se întâmplă acum. Oamenii sărbătoresc Hanuka, dar nu înțeleg ce este ea cu adevărat. Ceea ce este important este că ea ne va da strategia prin care putem birui în vremurile de sfârșit.

Moderatorul: Isus a spus că urâciunea pustiitorului se va instala înainte de revenirea Sa.

Jonathan: Așa este.

Moderatorul: Toți oamenii tind să creadă că Antihristul va fi descoperit după venirea lui Isus, dar El spune opusul a ceea ce spun ei, este adevărat?

Jonathan: Da. Dacă ne uităm la timpurile de sfârșit, nu o vedem pe America în calitate de cap al națiunilor, nu este menționat în mod specific că ea va fi capul națiunilor; ceea ce știm acum este că sfârșitul Americii a avut deja loc. Însă pentru a înțelege totul, trebuie să cunoaștem povestea Hanukăi, ea este umbra. Este la fel ca Prevestitorul: Israelul a fost o umbră pentru ceea ce avea să se întâmple mai târziu cu America. În acest caz este la fel: Hanuka este o umbră a timpurilor de sfârșit.

Ce s-a întâmplat? Să ne întoarcem puțin în timp și să vedem: Ne aflăm în perioada dintre Vechiul și Noul Testament. Avem Israelul cu Templul restaurat, dar iată că se ridică o nouă civilizație: civilizația greacă care vrea să facă un sistem mondial în care să fie cuprinși toți oamenii; toți să fie una. Și mai voiau ceva: să-l determine pe Israel să renunțe la credința lor. Atunci s-a ridicat un bărbat care se numea Antioh sau Antioh Epifanul, care a domnit între anii 175-164 î.Hr., când a murit. El a dat porunca: „Toată împărăția va urma zeii grecilor; îl va urma pe Zeus!” Astfel, toate națiunile aflate sub stăpânirea lui, trebuiau să renunțe la tradițiile lor, la dumnezeii lor, și să se supună acestei noi ordini. Și așa a fost: oamenii din toată împărăția au început să facă aceasta pentru a deveni una, un sistem, dar printre toate popoarele acelea exista un popor care a cauzat probleme deoarece refuza să se încadreze în sistemul creat de Antioh. Ei nu s-au potrivit niciodată. Ghiciți cine

era poporul acela? Israelul. Ei au fost întotdeauna o piedică, o problema, așa că ce și-a zis Antioh? „Voi șterge această credință!” Și așa a făcut. Dar acesta era vrăjmașul care știa că va veni Isus. El a încercat să distrugă totul pentru că știa că urma să vină Mesia, iar acum va încerca să facă din nou aceasta.

Același lucru s-a întâmplat în anul 1948, când Israelul a revenit înapoi ca națiune și când s-au împlinit toate profețiile. Dar ce a făcut vrăjmașul înainte de aceasta? L-a ridicat pe Hitler și a încercat să șteargă tot Israelul, să-l nimicească. Dacă planul lui s-ar fi împlinit, toate profețiile ar fi fost șterse. El a încercat să facă aceasta și înainte de venirea lui Mesia. Ce a făcut Antioh în încercarea sa de a nimici Israelul? S-a dus în Templu, în locul sfânt și a pus acolo un idol, o icoană, după care a tăiat un porc ca să pângărească Templul. Aceasta este ceea ce a fost numit „urâciunea pustiitorului”, ceea ce a spurcat Locul Sfânt. În perioada aceea, el a pus capăt tuturor jertfelor care trebuiau aduse înaintea Domnului, iar Templul lui Dumnezeu a devenit un templu păgân.

Moderatorul: Conform Legii Vechiului Testament, porcul este un animal necurat, iar aducerea unui porc în Templu era o urâciune.

Jonathan: Da.

Moderatorul: Este opusul mielului.

Jonathan: Exact. Noi vom intra mai adânc ca să cunoaștem duhul antihrist. Oamenii îl caută pe Antihrist, dar noi trebuie să cunoaștem duhul lui ca să-l putem vedea. Duhul antihrist lucrează deja printre noi și ne afectează viețile. Vom merge mai aproape. Pentru că a făcut această pustiire, Templul sfânt al lui Dumnezeu, Casa lui Dumnezeu a devenit un templu păgân spurcat și necurat. Acolo au fost sărbătorite sărbători și zei păgâni, imoralitatea și nici un evreu nu a putut să mai meargă acolo pentru a se închina lui Dumnezeu. Apoi, Antioh a spus: „Vom prizoni poporul lui Dumnezeu!” Astfel, oricine era prins cu o Biblie sau cu un sul era omorât. Și au început să ardă sulurile și Bibliile.

În continuare, a spus: „Oricine va ține Sabatul va fi omorât! Oricine îi va învăța pe copii calea lui Dumnezeu, va fi omorât! Vom sili Israelul să se închine zeilor greci!” Pentru aceasta, au ridicat altare în tot Israelul și voiau să șteargă credința Bibliei, iar dacă reușeau să facă aceasta, noi nu mai aveam cum să fim salvați. Acesta era vrăjmașul, și curând poporul Israel a început să cedeze și să accepte aceasta zicând: „Dacă acestea sunt vremurile, vom merge în pas cu ele. Vom conviețui cu

grecii, vom merge în pas cu ei, vom umbla dezbrăcați și vom fi ca grecii!” Și au început să meargă în pas cu grecii, să accepte cele impuse de ei. Chiar și oamenii religioși au făcut aceasta, iar ceea ce urma să se întâmple, era că toată credința avea să fie ștearsă!

Dar Dumnezeu avea un alt plan! Și ce a făcut? De nicăieri, dintr-o țară numită Iudeea s-a ridicat o familie care nu era în sistemul mondial și care a refuzat să se supună acestui sistem. Când a văzut cum erau siliți oamenii să se supună acestui sacrificiu, Matei sau Mathias, capul acelei familii, și-a spus: „Eu nu voi face aceasta! Eu nu mă voi îndepărta de Dumnezeu!” Astfel, s-a ridicat și s-a împotrivit poruncilor date de Antioh, apoi s-a îndreptat spre munți deoarece știa că dacă rămâneau pe loc aveau să fie persecutați, el și fiii lui, Iuda și Ionatan, cei care aveau să fie numiți Macabei. Ei s-au îndreptat spre munți fără să știe cum aveau să lupte și ce vor face, dar își ziceau: „Vom opune rezistență! Ne vom împotrivi lor!” Grecii au trimis o armată împotriva lor, dar au fost învinși în mod miraculos. Atunci grecii au trimis o altă armată împotriva lor, dar au fost învinși din nou. Macabeii au spus: „Oricine este pentru Dumnezeu să vină cu noi, să părăsească lumea și să vină în munți, pentru că trebuie să ne împotrivim acestui sistem!” Tot mai mulți oameni au început să li se alăture, iar când a fost trimisă o altă armată împotriva lor, au biruit-o pentru a treia oară.

Când i-au văzut venind, iudeii s-au uitat la mulțimea aceea și au zis: „Suntem depășiți numeric și nu știm cum vom face aceasta, dar la Dumnezeu nu contează numărul, nu contează că suntem puțini, că suntem în minoritate; noi îi vom birui oricum!” Ei s-au rugat și au postit, și au biruit.

În cele din urmă, Antioh, care este preumbrirea Antihristului, și-a trimis jumătate din armată în micuța țară a Israelului, cu elefanți, pentru a-i șterge pe deplin. Dar Macabeii au învins din nou armata lui Antioh și s-au dus în Templu, unde au văzut păgânismul instalat acolo; au văzut că fusese pustiit și pângărit. Au luat de acolo idolul ridicat de Antioh, l-au distrus și l-au scos afară, apoi au rededicat totul Domnului, au găsit sfeșnicul și lumânările, care nu mai arsese până atunci. Ei au reînnoit Templul și l-au rededicat Domnului prin aprinderea Menorei, a sfeșnicului sau luminii lui Dumnezeu. Acestea au devenit luminile Hanucăi: Hanuka este înnoirea și rededicarea Templului. Au obținut biruința și au închinat-o Domnului, s-au pocăit și s-au curățit cu toții, Templul a fost restituit, iar Israelul a redevenit națiunea, poporul lui Dumnezeu, pregătit pentru venirea lui Mesia. Aceasta este Hanuka.

Dacă nu era Dumnezeu cu ei, niciunul dintre noi nu am fi fost salvați. Dar Dumnezeu este în Hanuka, iar evreii aprind lumânările Menorei în amintirea acestei zile. Totuși, majoritatea dintre ei nu știu de ce o fac. Astăzi, ei sărbătoresc un Templu care nu mai există. Templul nu mai există de două mii de ani, dar Biblia spune că „noi suntem Templul lui Dumnezeu”, ceea ce înseamnă că Hanuka are și pentru noi un mesaj cu privire la timpurile de sfârșit, este o umbră a descoperirii legate de timpul de sfârșit. Această întâmplare ne va spune multe lucruri despre ceea ce se întâmplă, despre ceea ce se va întâmpla și despre cum să biruim. Acum, vom intra și vom deschide această taină despre care oamenii nici nu bănuiesc cât de adânc pătrunde.

Cum s-a întâmplat aceasta cu Israelul? Când auzim povestea Hanukăi, nu ni se spune întotdeauna adevărul. Adevărul este că înainte de această întâmplare, poporul evreu începuse deja să renunțe la credința lor și să umble pe căile grecilor. Preoțimea era coruptă și l-a lăsat pe Antioh să intre în Templu ca să facă pustiirea lui. Ei l-au lăsat înăuntru.

Primul indiciu este că ceea ce s-a întâmplat atunci, nu ar fi avut loc niciodată dacă poporul lui Dumnezeu nu ar fi început să renunțe la credința lui și să facă compromis. Ce ne spune aceasta cu privire la vremurile de sfârșit?

Primul lucru: Tot ceea ce vedem în America și în lume, nu s-ar fi întâmplat niciodată dacă Lumina lui Dumnezeu ar fi strălucit așa cum trebuia să strălucească! De aici învățăm că în vremurile de sfârșit oamenii, cei care sunt chemați să fie sarea pământului, vor renunța la credința lor, vor face compromisuri și vor îngădui să se întâmple aceste lucruri. Ne uităm în lume, în America și ce vedem? Denominațiuni care au renunțat la credința adevărată, care cinstesc urâciuni și sunt pentru avorturi. Ei n-au nimic cu Dumnezeu, deși spun că-L reprezintă pe El, iar aceasta îi face să-și piardă gustul și să nu mai fie sarea sau lumina Americii. Noi am văzut această lepădare chiar și în lumea îngerilor, lucrul pe care se pune cel mai mult accentul, fiind prosperitatea: Vreau să trăiesc mai confortabil!” Dar acesta nu este Dumnezeu. El vă va binecuvânta, dar acesta este un fel de a face compromis cu lumea. Dacă noi, în calitate de Trup al lui Mesia, am fi fost așa cum trebuia să fim, sarea pământului, nu am fi ajuns în această stare putredă în care suntem acum. Sarea conservă, păstrează. Oamenii ar fi făcut tot ceea ce ar fi vrut să facă, dar noi am fi fost niște conservatori.

Primul mesaj al Hanukăi este pentru poporul lui Dumnezeu, pentru că acolo a

Început totul. Antihristul nu va veni, nu poate veni dacă nu este mai întâi o lepădare de credință. Așa a spus Pavel. Ce este lepădarea? Cei care L-au cunoscut pe Dumnezeu și L-au urmat, nu mai fac aceasta. Nu este vorba de o cultură care nu L-a cunoscut pe Dumnezeu, ci se întâmplă cu o cultură care L-a cunoscut cândva pe Dumnezeu, ceea ce este și mai rău. Într-o cultură păgână i-am avut pe Nero, pe Caligula, etc., dar într-o cultură post-creștină, îi avem pe Hitler, pe Stalin, holocaustul și pe Antihrist.

Timpurile de sfârșit sunt în legătură cu o civilizație, cu o cultură care L-a cunoscut pe Dumnezeu, dar s-a îndepărtat de El și astfel a devenit mai rea decât ar fi fost dacă nu L-ar fi cunoscut niciodată; cu o cultură care acum este împotriva lui Dumnezeu. Această cultură va avea în clipa aceea peste ea duhul anticreștin. Tu nu poți avea duhul antihrist dacă nu L-ai avut mai întâi pe Hristos, pentru că aceasta este respingerea lui Hristos, lepădarea de El, ceea ce este mai rău.

Pe măsură ce America se îndepărtează de Dumnezeu, lucrurile vor fi mai rele decât ar fi fost dacă nu L-ar fi cunoscut niciodată. Astfel, vedem că astăzi se întâmplă lucruri care nu s-au întâmplat nici măcar în Sodoma. Israel nu a fost o națiune care nu L-a cunoscut pe Dumnezeu, ci a fost o națiune a cărei cultură s-a sucit și a făcut război împotriva propriei lui temelii.

Aceasta este ceea ce se întâmplă acum în America și în Europa de Vest.

Evangelia ar trebui să fie răspândită în toată lumea, dar ceea ce vedem acum este de fapt respingerea ei, ceea ce este și mai rău, acesta fiind timpul prielnic în care se poate ridica Antihristul.

În mod uimitor, umbra este acolo. Cei trei ani și jumătate despre care se vorbește în Hanuka, ne arată că Dumnezeu ne-a dat deja planul; El ne pune în alertă, iar dacă luăm fiecare caracteristică a Antihristului și o aplicăm duhului antihrist, vom vedea că ne confruntăm deja cu el. De ce se întâmplă asta sau cealaltă? Se întâmplă și se vor întâmpla până când acest duh se va manifesta în Antihrist.

De exemplu, am vorbit despre fiară. Când vorbește despre cea de-a patra fiară pe care a văzut-o în vedenie, spune că era diferită de celelalte trei. Era diferită, ciudată și înspăimântătoare: „...și iată că era o a patra fiară, nespus de grozav de înspăimântătoare și de puternică.” (Daniel 7.7). Aceasta este împărăția romană reînviată, care se va concentra pe Antihrist, iar cuvântul folosit în ebraică este „*shenah*”, adică același cuvânt folosit și în povestea Hanukăi.

Când s-a ridicat Antioh, el a căutat să schimbe toate legile și obiceiurile, și să facă totul nou: „Orice ați știut vreodată va rămâne doar o tradiție, pentru că eu voi schimba totul.”:

„El va rosti vorbe de hulă împotriva Celui Preaînalt, va asupra pe sfinții Celui Preaînalt și se va încumeta să schimbe vremurile și legea...” (Daniel 7.25).

Antioh a făcut aceasta, iar cuvântul folosit „*shenah*” este același cuvânt care a fost folosit în cazul celei de-a patra fiare: „*shenah*” adică „schimbarea, modificarea legilor și obiceiurilor împărăției.”

Ce ne spune aceasta? Ce găsim în Apocalipsa? Că duhul antihristului care va lucra prin toate lucrurile: prin guvern și altele, va căuta să schimbe toate tradițiile, tot ceea ce cunoaștem, iar acest cuvânt folosit poate fi tradus ca „o împărăție schimbată, diferită, o civilizație nefirească.” Cea de-a patra împărăție este nefirească, iar cuvântul ebraic folosit este „*shenah*”, „un lucru schimbat”. Ceea ce vedem noi este că duhul antihrist caută să schimbe ordinea firească, naturală. De aceea avem aceste schimbări: îndepărtarea de credință, de căsătorie, de la ceea ce înseamnă o femeie, un bărbat, părinți, copilărie, totul. Cel ce schimbă toate acestea este duhul antihrist. De aceea vedem aceste lucruri care se întâmplă în America, de aceea se schimbă toate lucrurile.

Duhul antihrist pe care îl vedem în Hanuka, în Daniel, este duhul care încearcă să schimbe tot ceea ce este firesc, normal, natural, în ceva nefiresc, împotriva firii.

Unul din lucrurile pe care îl descoperă această umbră (Hanuka), îl găsim în cartea Macabeilor și spune: *„Ei au ridicat o armată de oameni păcătoși, renegați, pe care i-au pus în funcții ale puterii.”* Aici este folosit cuvântul „pervertire.” Ce spune aceasta despre timpurile de sfârșit?

Lucrul care s-a întâmplat atunci în Israel este că oameni care în mod normal n-ar fi fost puși niciodată la putere, au fost puși la putere. Erau oameni păcătoși pe care, în mod normal, evreii nu i-ar fi ales niciodată, dar atunci au fost ridicați în acele funcții, în timp ce oamenii care urmau Cuvântul lui Dumnezeu, care odinioară erau ridicați ca modele demne de urmat, au fost dați dintr-o dată la o parte, au fost puși deoparte. Cei păcătoși au fost încoronați, iar cei dreți au fost îndepărtați și puși deoparte. Cei păcătoși au devenit voia națiunii, iar cei care făceau voia lui Dumnezeu au ajuns să se ascundă. Ei au ales opusul a ceea ce era normal, iar aceasta ne arată ce se va întâmpla în timpurile din urmă; aceasta este ceea ce se

Întâmplă acum în America.

Oamenii care au ales Cuvântul lui Dumnezeu și care în vremuri străvechi ar fi fost conducători, modele demne de urmat, sunt dați dintr-o dată la o parte și tratați ca și cum ar fi imorali, cauzatori de probleme și intoleranți.

Aceasta este ceea ce s-a întâmplat și odinioară, ceea ce a făcut Antioh. Dintr-o dată, oameni care nu-L urmau pe Dumnezeu și erau împotriva Lui, au fost ridicați și au devenit liderii culturii, liderii guvernului, ai sistemului educațional, a copiilor noștri. Astăzi nu-i mai vedem pe creștini apărând în presă, nu mai vedem articole despre ei, iar dacă totuși apar, sunt descriși ca și cum ar fi ceva în neregulă cu ei.

Acesta este duhul antihrist care își pregătește terenul pentru persecuție, pentru că noua generație va spune: „Păi, aceasta este bine”, și vor numi răul bine și binele rău. Ceea ce se va întâmpla este că creștinii vor fi împinși într-o cameră ascunsă și li se va spune: „Tăceți! Nu spuneți nimic! Nu spuneți ceea ce simțiți cu adevărat!” Este același duh și face același lucru pe care l-a făcut odinioară Antioh, care a spus: „Ștergeți credința aceasta!”

Acest rău va deveni cultură, apoi lege și apoi va deveni prigoană. Este ce s-a întâmplat în Hanuka, este modelul Antihristului.

Oamenii credincioși de atunci au fost nevoiți să se ascundă. Această inversare a culturii are deja loc sub ochii noștri. Este ceea ce s-a întâmplat în America odată cu această schimbare: binele este numit rău, iar răul este numit bine. Acum se întâmplă exact ceea ce s-a întâmplat odinioară. Atunci, ceea ce era profan a devenit sfânt, au pus idolii în Templu, în Locul Sfânt au pus lucruri nesfinte și lucrurile nesfinte au fost tratate ca lucruri sfinte. S-a ajuns până acolo că era sărbătorit ceea ce până atunci fusese considerat păcat. Aceasta s-a întâmplat în Hanuka și aceasta se va întâmpla în timpurile din urmă.

Aceasta este ceea ce se întâmplă deja în America așa că, ceea ce este sfânt este considerat profan, iar dacă vorbești despre aceasta este ca un blestem, așa că și se spune: „Nu vorbi despre Isus! Nu spune că există o cale dreaptă!” Oricine spune aceasta acum este persecutat.

Unul dintre duhurile Antihristului este duhul de aroganță și blasfemie, iar noi putem să-l vedem. Oamenii îl caută pe Antihrist, dar el se manifestă deja. Este același duh de blasfemie care s-a manifestat și în zilele lui Antioh, care s-a ridicat

și a început să rostească cuvinte de hulă împotriva lui Dumnezeu. Ce ne spune aceasta? Că în vremurile din urmă va fi un duh de blasfemie. Vedem aceasta acum? Astăzi vedem la televizor lucruri pe care nu ne-am imaginat niciodată că le vom putea vedea.

De exemplu, cu ani în urmă, Isus sau Dumnezeu nu ar fi fost niciodată un subiect de parodie, nimeni nu s-ar fi atins vreodată de așa ceva. Dar acum, dacă pornim televizorul, vedem desene animate cu Dumnezeu sau imagini batjocoritoare despre Isus - acesta este duhul antihrist! Acesta este duhul de blasfemie! Lucruri care mai demult nu s-ar fi spus niciodată, sunt spuse acum.

Vedem și o întrebuintare diferită a cuvântului „toleranță”. Astfel, oamenilor le este permis să spună orice împotriva lui Dumnezeu sau a credinței, iar cei care spun ceva normal despre căsătorie, de exemplu: „Căsătoria trebuie să fie între un bărbat și o femeie”, sunt tratați ca și cum ei ar face o blasfemie. Ce se întâmplă? Această toleranță devine intoleranță față de lucrurile corecte și decente. De fapt, astăzi cuvântul „toleranță” este folosit în spijinul răului, adică este tolerarea răului.

În cele din urmă, Antioh a ajuns să spună: „Nu va fi tolerat nici un credincios!” Oamenii de astăzi spun: „Să fim toleranți!”, dar dacă mergem la gradul trei, patru sau cinci, vedem că oricine vorbește împotriva toleranței impuse, nu mai este tolerat. Aceasta se întâmplă acum, acesta fiind duhul anticreștin. În realitate, aceasta nu este toleranță, nu este libertate, ci este un mod de a numi răul bine și binele rău, este schimbarea, inversarea a tot ceea ce am cunoscut noi, este ceea ce pregătește scena pentru Antihrist.

Și avem mai mult! Ce a făcut Antioh? Găsim scris în cartea Macabeilor: *„Împăratul a scris poporului său că toată împărăția va fi una, că ei vor fi un singur popor.”*

Care este duhul acestei epoci? Același: lumea va fi una, va avea un singur sistem. Aceasta se întâmplă din punct de vedere economic, cultural, se întâmplă cu internetul, iar în cele din urmă se va întâmpla din punct de vedere politic.

Suntem martorii începutului unei noi civilizații, a unei singure lumi.

Ce s-a întâmplat când a făcut Antioh aceasta? A existat un singur popor care nu i s-a supus, iar acela a fost Israelul. Este singurul popor care nu se potrivește cu Națiunile Unite, care nu se potrivește cu nimic. Israel nu se va supune nici din punct de vedere spiritual; poporul lui Dumnezeu va sta deoparte. Israel este

poporul lui Dumnezeu. Cei care le vor sta în cale, în vremurile de sfârșit, sunt Israel și poporul lui Dumnezeu. Nu este întâmplător faptul că acum, mai mult decât oricând în istoria lumii, evreii și creștinii adevărați stau alături în aceeași Corabie. Aceasta s-a mai întâmplat numai în Faptele apostolilor. Astfel, cei mai buni prieteni ai evreilor sunt creștinii născuți din nou, iar lumea se întoarce împotriva fiecăruia dintre ei.

Ce se întâmplă acum? În același timp în care America se întoarce de la Dumnezeu, se întoarce și de la Israel, îi întoarce spatele, iar evreii sunt declarați „dușmanii statului.”

Mai avem ceva aici, o altă taină a Hanukăi, care este în legătură cu timpurile din urmă.

Ce idol a pus Antioh în Templu? Pe Zeus, care era împotriva lui Dumnezeu, un înlocuitor al Atotputernicului IaHVeH. Se spune că Antioh a făcut chipul idolului să semene cu el, iar în cele din urmă a fost numit Antioh Epifanul. Ne sună cunoscut? Epifanul. Care este însemnătatea numelui său? Prin Antioh a vrut să spună că Dumnezeu Se manifestă, s-a numit pe sine „Dumnezeu”. La ce ne conduce pretenția lui? La 2Tesaloniceni 2.4, unde scrie: *„...potrivnicul care se înalță mai presus de tot ce se numește „Dumnezeu” sau de ce este vrednic de închinare. Așa că se va așeza în Templul lui Dumnezeu, dându-se drept Dumnezeu.”*

Cultura din vremurile de sfârșit este o cultură în care omul se declară pe sine „Dumnezeu.” Aceasta se întâmplă în multe feluri, una dintre manifestările sale fiind aroganța și mândria. Și mai este una care îl face să spună: „Nu am nimic deasupra mea! Chiar dacă avem un guvern, o Curte Supremă, nu există nici un Dumnezeu deasupra mea, așa că îmi pot face propriile legi, pot redefini moralitatea, binele, căsătoria și tot ce vreau!” Acesta este omul care acționează ca și cum ar fi Dumnezeu. Antioh a căutat să schimbe legile, timpurile, obiceiurile, etc., dar când omul începe să facă aceasta, suntem într-un timp periculos, suntem în timpul Antihristului. Aceasta nu s-a întâmplat înainte, ci acum, când omul redefinește și redefinește.

Zeus a fost un simbol pentru ceea ce a avut loc acolo. Există un mit despre el. Se spune că Zeus s-a îndrăgostit, așa că a luat forma unui taur alb și a încercat să seducă o fecioară foarte frumoasă. Aceștia sunt zeii grecilor, imorali. A luat-o și a dus-o la el. Astfel, am obținut tabloul unei femei care călărește o fiară. Numele

femeii în mitologia greacă este Europa, iar Zeus este anti-dumnezeu, tipul Antihristului. De la această femeie avem numele continentului Europa. Vine de la acest mit al dumnezeului din povestea Hanukăi, de la acest anti-dumnezeu care seduce Europa.

Ce vedem în cartea Apocalipsei? Acest Imperiu Roman reînviat este sedus de o curvă, de mama curvelor, cum este numită în Apocalipsa 17.5. Putem interpreta aceasta în mai multe feluri, pentru că această curvă este necredincioasă, însă este ca și cum L-a cunoscut cândva pe Dumnezeu, ca și cum înainte de acest moment, L-ar fi cunoscut, dar acum se întoarce împotriva Lui și este un anti-creștinism, este mama curvelor, a adulterului și l-a întors spatele lui Dumnezeu.

În povestea Hanukăi avem indicii care arată și spre Europa: astfel, același dumnezeu, același duh, din povestea Hanukăi este în spatele tuturor lucrurilor. Chiar și numele Europa ne spune aceasta: când Europa s-a unit, simbolul pe care l-au luat a fost o femeie care călărește pe o fiară, acest lucru fiind luat din mitologia greacă.

Cum s-a întâmplat de oameni care odinioară spuneau: „Aceste lucruri sunt greșite!”, s-au schimbat dintr-o dată, fără nici un motiv, iar acum spun: „Aceasta este în ordine, este bine!”? Iar dacă vorbești împotriva lor, așa cum o facem noi, vom fi persecutați. Cum s-a întâmplat aceasta? Prin codul lor de etică, televiziunea și internetul nu ar fi permis niciodată difuzarea unor lucruri. Dar cu fiecare an care trece, lucrurile fac un pas înainte, progresează, iar oamenii încep să meargă în pasul lor. Așa s-a întâmplat și în timpul lui Antioh. Oamenii au început să meargă în pasul evenimentelor spunând: „Toată lumea face aceasta; este calea viitorului, iar dacă te împotrivești, ești considerat de modă-veche.”

Dar ce s-a întâmplat? Câțiva oameni, o minoritate - acesta fiind planul prin care Dumnezeu ne dă secretul biruinței -, deci câțiva oameni au spus: „Nu! Nu vom merge împotriva Dumnezeului nostru. El este adevărat, iar noi vom rămâne cu El chiar dacă ne va costa viața. Nu ne vom lepăda, și vom lupta chiar dacă nu știm cum s-o facem. Dumnezeu va fi cu noi și într-un fel sau altul vom face ceea ce trebuie!” Iar Dumnezeu a onorat aceasta.

Aceasta este ceea ce se va întâmpla. Oamenii care vor spune: „Nu-mi pasă care este majoritatea! Eu voi sta lângă Dumnezeu!”, vor fi persecutați. Aceștia sunt cei peste care este mâna lui Dumnezeu; aceștia suntem noi și trebuie să rezistăm.

Moderatorul: Există un plan pentru sfinți, pentru ca ei să biruiască, este adevărat? Aș vrea să ne spui pentru că Dumnezeu ne dă întotdeauna un răspuns.

Jonathan: Da, există. Ce a făcut Antioh? A declarat Cuvântul lui Dumnezeu ilegal. El a spus: „Să fie arse toate pergamentele! Tot ceea ce veți face pentru Dumnezeu este ilegal și va fi considerat crimă!” Din clipa aceea, tot ceea ce știau toți că este Adevărat, a devenit crimă!

În cartea Macabeilor scrie: „Toate Cărțile Legii care au fost date pentru a lumina, au fost distruse și arse.

Oricine era găsit cu un sul, cu o copie a Legământului sau respectând Legea lui Moise, era condamnat la moarte prin decretul împăratului.” Ei și-au folosit puterea împotriva Israelului și în fiecare zi făceau război împotriva lui Dumnezeu și împotriva rugăciunii.

Antihristul va începe ușor și va face un război împotriva rugăciunii, împotriva Cuvântului lui Dumnezeu.

În anul 2015 s-au împlinit cincizeci și trei de ani de când America a scos cuvântul „rugăciune” și Biblia din școli. Priviți ce avem acum în școli! Terenul nu rămâne niciodată neutru, așa că dacă scoți afară Cuvântul lui Dumnezeu, vine înăuntru Antihristul.

Povestea Hanukăi este atât de minunată pentru că oferă cheia biruinței pentru poporul lui Dumnezeu, cheia care te va ajuta să rezști în încercare. Cheia o avem dacă privim la Macabei. Ce au făcut ei pentru a ajunge unde au ajuns, fiindcă deși erau niște oameni neînsemnați și se aflau în afara granițelor Israelului, în cele din urmă au devenit prinții Israelului, liderii lui. Ce au avut ei?

- 1. În primul rând au spus: „Noi nu vom face compromis cu păcatul!” Tatăl lor a spus: „Gata, am tras o linie!” Este ca și cum am face o trezire în America și am spune: „Gata! Noi nu mai putem continua așa, nu ne mai putem juca de-a biserica! Trebuie să tragem o linie!” Dacă dorești să devii persoana care vrea Dumnezeu să fii, trebuie să se întâmple acum. Aceasta au făcut Macabeii, iar Dumnezeu a onorat acest lucru.

- 2. Ei erau minoritatea, dar nu le-a păsat de aceasta, ci au spus: „Nu contează că suntem în minoritate! Noi vom sta tari, vom rămâne lângă Dumnezeu!” Ei au luptat

de partea Cuvântului lui Dumnezeu. Au luat Cuvântul și au spus: „Vom merge înainte prin Cuvântul lui Dumnezeu! Dumnezeu a fost credincios părinților noștri și ne va fi credincios și nouă.” În cartea Macabeilor există un pasaj minunat, în care liderul lor privește în jur și vede că sunt depășiți numeric de armata dușmană. Dar în loc să se sperie, el spune: „Nu contează că ei sunt mai mulți! Ceea ce contează este că Dumnezeu este cu noi! Aceasta este tot ce contează.” Și au biruit.

În vremurile de sfârșit, credincioșii vor fi depășiți numeric, dar dacă avem atitudinea macabeilor și spunem: Nu contează câți sunt ei! Dumnezeu este mult mai mare, iar în cele din urmă, va birui!”

Ceea ce vreau să spun este să fiți tari! Să nu priviți la ceea ce vedeți în jur, ci să priviți tot timpul numai la Dumnezeu. Puteți privi în jur ca să fiți conștienți de ceea ce se întâmplă, dar să nu vă temeți de ei, pentru că Dumnezeu este tot ce contează și El va aduce biruința!

Macabeii au biruit duhul aceluia timp, acest lucru fiind valabil și pentru noi. Ei au spus: „Nu vrem să fim în pas cu ceea ce se întâmplă, cu politica voastră, ci vrem să fim în acord cu Dumnezeu. Indiferent ce va spune Dumnezeu, noi vom merge în pas cu El.” Ei nu s-au lepădat de Cuvântul lui Dumnezeu ca să se potrivească timpului în care trăiau și circumstanțelor ridicate. Dimpotrivă, și-au riscat viața și tot ceea ce aveau, au pus totul deoparte pentru a se potrivi Cuvântului lui Dumnezeu. „Indiferent ce spuneți voi, noi vom face numai ce spune Dumnezeu!”

Astăzi sunt credincioși care spun: „Toți fac aceasta, deci vom ceda și noi puțin!” dar acesta nu este un timp în care să lăsăm garda jos, să devenim mai slabi și să facem compromisuri, ci este un timp în care devenim mai puternici și mai categorici.

Aceasta au făcut macabeii! Ei au biruit pentru că au riscat totul, s-au separat, au mers în munți și au luptat de partea Cuvântului lui Dumnezeu și pentru El. Ceea ce au făcut ei a cauzat un impact asupra lumii, dar ei s-au separat de lume și de lucrurile ei și L-au urmat pe Dumnezeu.

- 3. Un alt lucru important este că ei au învățat să devină luptători, războinici. Ei nu erau luptători, dar au învățat s-o facă.

Moderatorul: Odată, ai spus că ei au tras o linie pe nisip. Ce înseamnă aceasta?

Jonathan: Da. Ei au văzut momentul în care trăiau, iar dacă nu tragi acea linie, riști să fii terminat. Dacă continui să mergi târâș, încet, încet, vei fi terminat. Linia pe care au tras-o ei însemna: „Până aici! Eu nu mai trăiesc ca voi! De acum încolo voi trăi altfel, voi trăi numai pentru Dumnezeu! Orice se va întâmpla, nu mă voi mai juca, ci totul este doar pentru Dumnezeu!”

Mulți oameni spun: „Într-o zi voi fi ceea ce vrea Dumnezeu să fiu. O voi face într-o zi!” Dar ziua aceea nu vine niciodată.

Ziua aceea trebuie să fie astăzi; trezirea ta trebuie să fie astăzi! Nu trebuie să faci totul perfect de la început, dar trebuie să spui categoric: „Până aici! Ajunge! Doamne, de acum încolo voi trăi numai și numai pentru Tine! Nu voi mai face nici un compromis, nu-mi voi mai face pe plac și nu voi mai face pe placul nimănui! De acum înainte voi fi o lumină a Ta, iar ca să fiu acea lumină, trebuie să trag o linie pe nisip.”

Dumnezeu nu vrea să ne descurajăm. Să nu facem niciodată aceasta! Dacă lupta va fi grea, noi trebuie să spunem: „Avem de partea noastră o Putere mai mare pentru a lupta și o vom face fără frică! Provocarea este mare, dar noi avem lucruri mai mari ca s-o depășim!”

Suntem depășiți numeric, dar cartea Macabeilor spune că Iuda a luptat cu sabia lui Apoloniu, adică cu sabia vrăjmașului, iar aceasta înseamnă că noi trebuie să luăm lucrurile vrăjmașului și să le întoarcem spre bine. Orice vine în viața mea, voi folosi pentru slava lui Dumnezeu. Dacă am probleme, mă voi apropia și mai mult de Dumnezeu, fiindcă știu de partea cui sunt.

Biblia vorbește despre Sabia noastră care este Sabia Duhului, adică Cuvântul lui Dumnezeu: „*Luați și coiful mântuirii și Sabia Duhului care este Cuvântul lui Dumnezeu.*” (Efeseni 6.17). Noi trebuie să folosim Cuvântul lui Dumnezeu, să ne ținem de El și să luptăm cu El. Trebuie să-L folosim în viața noastră. Biblia vorbește și de scutul credinței, iar noi trebuie să-l folosim atunci când vin săgețile vrăjmașului: „*Pe deasupra tuturor acestora, luați scutul credinței cu care veți putea stinge toate săgețile arzătoare ale celui rău.*” (Efeseni 6.16).

De asemenea, este coiful mântuirii, ceea ce înseamnă că mintea noastră trebuie să fie concentrată pe lucrurile lui Dumnezeu, fiindcă atunci El ne va binecuvânta. Bineînțeles că vin tot felul de gânduri, dar dacă ne antrenăm mintea astfel încât să se concentreze numai pe Dumnezeu, în cele din urmă, El o va folosi.

Moderatorul: Este probabil ca înainte de venirea Domnului să avem un război?

Jonathan: L-am avut întotdeauna, dar acum va fi mai mare.

Moderatorul: Te întreb aceasta pentru că toți am vrea să mergem într-un loc de odihnă. Într-una din lecțiile tale ai spus că noi trebuie să purtăm cu bucurie războiul acesta, dar uneori și eu mă descurajez, iar apoi mă simt muștrățat pentru că fac aceasta. Acest război este foarte greu uneori.

Jonathan: Vrajmașul vrea să ne descurajăm, dar Dumnezeu este Dumnezeul îmbărbătării, al încurajării, niciodată al descurajării. Tu ai spus ceva ce scrie în cartea Macabeilor, pentru că ei au spus: „*Vom purta războiul cu bucurie.*” Nu este numai: „Să-L slujim pe Dumnezeu!”, ci: „Să-L slujim pe Dumnezeu cu bucurie!” Nu este numai: „Să luptăm!”, ci: „Să luptăm cu bucurie pentru că este lupta cea bună!” De fiecare dată când luptăm, Dumnezeu ne încredințează că facem ceva mare, iar aceasta nu este numai pentru noi.

Dacă Dumnezeu ne-a ales să ne confruntăm cu o problemă, să ducem o luptă, trebuie s-o facem prin puterea lui Dumnezeu, fiindcă nu este vorba de supraviețuirea mea, ci este vorba de slava lui Dumnezeu.

Totul trebuie făcut cu bucurie: „Doamne, îngăduie să arăt Puterea Ta!” Trebuie să rămânem credincioși și vom birui: „...*căci bucuria Domnului va fi tăria voastră!*” (Neemia 8.10). Bucuria este tărie. Dumnezeu va folosi un om plin de bucurie, un om tare și ne va ridica chiar dacă suntem descurajați.

Biblia spune: „*David s-a îmbărbătat, sprijinindu-se pe Domnul, Dumnezeul lui.*” (1Samuel 30.6). Noi trebuie să ne întărim. Dumnezeu iubește situațiile în care ajungi într-un punct în care crezi că nu poți merge mai departe, dar spui: „Voi face încă un pas pentru Tine, Doamne.” De obicei, acela este momentul în care apare biruința, chiar la sfârșit. Tot ceea ce am spus face parte din aceasta, bucuria nu se oprește.

În cartea Apocalipsei scrie: „*Ei l-au biruit prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturisirii lor...*” (Apocalipsa 12.11). Noi avem nevoie de bucurie, care este un lucru puternic în Dumnezeu. Ei au trăit prin Cuvânt și au luptat prin Cuvânt, iar în Daniel este un Cuvânt care spune: „*Aceia din popor care vor cunoaște pe Dumnezeul lor vor rămâne tari și vor face mari isprăvi.*” (Daniel 11.32).

Noi Îl cunoaștem pe Dumnezeu nostru și așa vom izbuti. Ce se întâmplă la sfârșitul timpului? Am văzut că Macabeii au ajuns la Templu, l-au curățit și au adus izbăvirea.

La sfârșit, ultimul tablou este cel cu Mesia însuși. El este Cel care va veni la Templu, care va veni în această lume și o va curăța; va curăța Israelul și lumea. El este adevăratul Bărbat al Hanukăi, El este Cel care reînnoiește totul pentru Dumnezeu, reînnoiește Templul și aduce totul înapoi la Dumnezeu.

Este interesant faptul că cuvântul „macabeu” înseamnă „ciocan”. Macabeii au fost numiți „ciocanele lui Dumnezeu” pentru că au zdrobit totul.

Aceasta arată că și noi, cei din timpul sfârșitului, trebuie să fim un ciocan al lui Dumnezeu împotriva întunericului. Ei erau ciocanele lui Dumnezeu care aveau puterea să biruiască. Simbolul Hanukăi, menora sau sfeșnicul cu lumânări, este și simbolul timpului de sfârșit. Când întunericul devine mai întunecat, Lumina devine și mai puternică. Așadar, și noi devenim o Lumină chemată să lumineze în lume. Lumina, care este Cuvântul lui Dumnezeu, va lumina și mai mult și nu poate fi stinsă de nimeni și de nimic. Așadar, noi suntem luminile din zilele din urmă. Ce spune Daniel? *„Cei înțelepți vor străluci ca strălucirea cerului și cei ce vor învăța pe mulți să umble în neprihănire, vor străluci ca stelele în veac și în veci de veci.”* (Daniel 12.3).

Trebuie să ținem minte că Lumina nu este pasivă, ci este un agent activ în lume. Astfel, noi nu trebuie să ne oprim și să devenim defensivi, ci trebuie să continuăm să strălucim și să fim un impact asupra lumii, pentru Dumnezeu. Dacă noi continuăm să mergem mai departe cu Dumnezeu, și El va merge mai departe cu noi.

În istoria epocilor, cei mai mari credincioși s-au ridicat în epoca în care a avut loc persecuția. Ei au fost în clocot pentru Dumnezeu, iar Dumnezeu i-a folosit pentru a schimba lumea. I-a folosit pe Petru, pe Pavel, etc. iar la sfârșit, totul se va întoarce și va fi ca la început.